

Рецензія
кандидата філологічних наук, доцента,
доцента кафедри комунікативної лінгвістики та перекладу
Чернівецького національного університету
імені Юрія Федьковича
на дисертаційну роботу НІЖНІК ЛЮДМИЛИ ІВАНІВНИ
„Вербалізація концепту СУМНІВ у англомовному художньому дискурсі”,
подану на здобуття наукового ступеня доктора філософії
зі спеціальності 035 «Філологія», галузь знань 03 Гуманітарні науки

Дисертація Ніжнік Л. І. виконана в руслі когнітивно-дискурсивної парадигми сучасної лінгвістики та когнітивної лінгвістики з позицій таких принципів як функціоналізм та антропоцентризм. В центрі уваги дослідниці поняттєва, образна та ціннісна сторони емоційного концепту СУМНІВ, його концептуальні та категоріальні властивості, фреймова будова, та реалізація досліджуваного концепту в дискурсі.

Актуальність роботи зумовлена необхідністю розширення знань про концептосферу сумніву в англійській лінгвокультурі через застосування комплексного підходу у дослідженні цього стану мовця. У цій розвідці було вперше досліджено когнітивну та комунікативну природу концепту СУМНІВ з міждисциплінарних позицій та з використанням різноманіття лінгвістичних підходів. Сумнів не тільки мислиться, але й проявляється у мовленні в соціально зумовлених комунікативних ситуаціях, що свідчить про взаємозв'язок мислення і мови. Дослідження концепту СУМНІВ як лінгвокультурного явища сприяє розробці системи концептів на позначення психоемоційних станів.

Положення, висунуті в дисертації, безсумнівно містять **наукову новизну**, обумовлену як змістом самого об'єкта дослідження, так і ракурсом його вивчення. Вперше досліджено концепт СУМНІВ у сучасному англомовному художньому дискурсі з когнітивно-комунікативних позицій; розкрито інтенціонал та імплікаціонал значення ядерних номінантів концепту СУМНІВ; створено

фреймову структуру концепту СУМНІВ; виокремлено діапазон концептуальних метафор та метонімій для концепту СУМНІВ; дається трактування поняття шкала впевненості, у зв'язку з якою вивчається концепт СУМНІВ та його вербалізатори; визначено роль епістемічних слів для вираження концепту СУМНІВ та здійснено їх поділ на епістемічні слова високої сили модальності, епістемічні слова середньої сили модальності та епістемічні слова низької сили модальності; проаналізовано МА для вираження концепту СУМНІВ; здійснено типологію комунікативних ситуацій сумніву; схарактеризовано комунікативні тактики й стратегії актуалізації досліджуваного концепту в сучасному англomовному художньому дискурсі в комунікативних ситуаціях сумніву.

Обґрунтованість та достовірність результатів дослідження підкріплюються досить великим масивом матеріалу дослідження (проаналізовано 424 одиниці лексичних засобів на позначення концепту СУМНІВ, з яких 118 епістемічні слова; 400 мовленнєвих актів, а також 400 фрагментів дискурсу з комунікативною ситуацією сумніву; матеріал дослідження дібрано з 36 творів сучасної англійської художньої літератури від 90-х років ХХ століття до 20-х років ХХІ століття (загальним обсягом близько 13739 сторінок) та 12 тлумачних, синонімічних та етимологічних словників англійської мови).

Методика аналізу лінгвокогнітивних та комунікативно-функціональних характеристик концепту СУМНІВ безперечно є надійною, адже, окрім дефініційного, компонентного, прагматичного, концептуального, дискурсивного аналізу використано метод скалярної градації та статистичний метод.

Рецензована робота є оригінальною авторською працею, вирізняється ґрунтовністю розробки теми, міцною фактологічною базою, глибиною вивчення проблематики вербалізації емоційного концепту СУМНІВ в англomовному художньому дискурсі. Представлені в дослідженні положення достатньо аргументовані та характеризуються серйозним теоретичним підґрунтям (опрацьовано понад 300 джерел).

Дисертація достатньо **апробована**: Основні положення дисертаційної роботи та результати дослідження викладено в 13 публікаціях, з яких 7 опубліковано у

наукових фахових виданнях України категорії Б (3,7 авт. арк.), одну – у зарубіжному виданні, індексованому в наукометричній базі Web of Science (0,5 авт. арк.); окрім цього, наявні 3 додаткові публікації (1,5 авт. арк.). Результати дослідження додатково відображені у матеріалах 2 наукових конференцій (0,2 авт. арк.). Загальний обсяг публікацій за темою дисертації – 5,9 авт. арк.

Структура роботи логічно підпорядковується поставленій меті, композиція розділів відповідає послідовності конкретних завдань, що вирішуються. Дисертація складається з переліку умовних позначень, анотацій двома мовами, списку публікацій здобувача за темою дисертації, вступу, чотирьох розділів, висновків, списку використаних джерел (308 позицій, з яких довідкової літератури – 19 позицій та список джерел ілюстративного матеріалу – 36 позицій) і 16 додатків (8 таблиць і 8 рисунків). Робота містить 1 таблицю та 8 рисунків. Загальний обсяг роботи 261 сторінку, обсяг основного тексту – 179 сторінок.

Дисертація Ніжнік Л. І. за структурою і змістом відповідає встановленим вимогам, не містить текстових запозичень. Порухень академічної доброчесності не виявлено.

Водночас дисертація не позбавлена положень, що можуть слугувати підґрунтям дискусії.

Доцільно згадуючи терміни „хедж”, „хеджинг” у вступі та першому розділі дисертаційного дослідження (с. 24, 40, 41, 110), авторка не обґрунтовує роль і статус цієї одиниці термінологічного інструментарію дисертації з чіткої теоретико-методологічної позиції. Можливо, здобувачці варто було б реінтерпретувати термін „хедж” з оновлених лінгвокогнітивних позицій та оперувати ним, продовжуючи та поширюючи дослідження Дж. Холмза (1986), Р. Лакоффа (1975), Дж. Лакоффа (1973), В. Намарасаєва (1997).

Не зважаючи на те, що на стор. 180 та 187 у відповідних схемах експліцитно представлені стратегії кооперації та конфронтації для вираження концепту СУМНІВ, хотілося би побачити коментар дослідниці з приводу наведених відсотків (аналіз і можливе обґрунтування використання найбільш- і найменш вживаних

тактик) в межах описово-аналітичного, індуктивного та порівняльного методів дослідження.

Детальне вивчення дисертації Ніжнік Л. І. дозволяє зробити висновок про загальну позитивну оцінку роботи й підкреслити, що висловлені зауваження не стосуються її принципових концептуальних положень, які є актуальними, методично-виваженими та мають практичне застосування. Вважаю, що дисертація „Вербалізація концепту СУМНІВ у англomовному художньому дискурсі” відповідає вимогам, передбаченими пунктами 5-8 Постанови Кабінету Міністрів України „Про затвердження Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження доктора філософії” від 12.01.2022 р. № 44 (зі змінами, внесеними згідно з постановою КМУ № 341 від 21.03.2022), а її авторка, **Ніжнік Людмила Іванівна**, заслуговує присудження ступеня доктора філософії зі спеціальності 035 „Філологія”, галузь знань 03 Гуманітарні науки.

Рецензент –

кандидат філологічних наук, доцент,

доцент кафедри комунікативної

лінгвістики та перекладу

Чернівецького національного університету

імені Юрія Федьковича

Анна ЗАСЛОНКІНА

Підпис *Заслонської А.* засвідчую
Учений секретар Чернівецького національного
університету імені Юрія Федьковича
Сидорівська Н. С.
" 08 " травня 2023 р.

